

Друга Всеукраїнська наукова конференція

**«Історія та археологія
України: сучасні
тренди досліджень»**

29 квітня 2026 року

М.Одеса

Міністерство освіти та науки України

**Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д.
Ушинського»**

**Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка**

**Відділ історії козацтва на півдні України Науково-дослідного
інституту козацтва при Інституті історії України НАН
України**

Одеський національний морський університет

Одеський історико-краєзнавчий музей

**ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ:
СУЧАСНІ ТРЕНДИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Збірка наукових праць

Електронне наукове видання

Одеса – 2026

УДК 94(477)+903(477):(06)

Рекомендовано до друку кафедрою
історії України Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 11 від 20 травня 2026 р.

Рекомендовано до друку вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Протокол №14 від 28 травня 2026 р.

Редакційна колегія:

к.і. н., доцент Сєкерська О. П. (Одеса) – *відповідальний редактор*
Лаборант кафедри історії України Нікіфорова Н. А. (Одеса) –
відповідальний секретар
д. і. н., професор Бабенко Л. Л. (Полтава)
д. і. н. Бруяко І. В. (Одеса)
ас. Родіял Д. О. (Одеса)

Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень: збірка
наукових праць / за ред. О. П. Сєкерської. Одеса, 2026. 274 с.

Збірка наукових праць присвячена важливим проблемам сучасної
історичної науки, які стосуються сучасних трендів досліджень історії та
археології України. До неї увійшли публікації молодих вчених, аспірантів та
здобувачів освіти, оприлюднені на I Всеукраїнській науково-практичній
конференції «Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень», яка
відбулася **29 квітня 2026 року** у ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Видання розраховане на вчених-істориків, викладачів, студентів і усіх, хто
цікавиться історією та культурою України.

Рецензенти:

д. і. н., професор Михайлуца М. І.
д. і. н., професор Діанова Н. М.

Видано за редакцією авторів-здобувачів та наукових керівників

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕТРОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ В
АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ НА ТЕРИТОРІЇ
УКРАЇНИ

Стицюра Олександра, Сєкерська Оленас.195

В'ЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ – ІДЕОЛОГ УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ХЛІБОРОБСЬКОЇ ПАРТІЇ

Супруненко Русланс.201

СУЧАСНИЙ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРЕНЛАНДІЇ

Томчаковська Олена, Осипенко Олександрс.210

ЖІНОЧИЙ РУХ 1918–1920 РОКІВ

Тоткало Іннас.217

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ГРЕКІВ ТА ВІРМЕН ІЗ КРИМУ ДО
РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Українець Владислав, Діанова Наталіяс.223

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЯ НІМЕЦЬКОГО НАСЕЛЕННЯ НА
ТЕРЕНАХ ОДЕЩИНИ У 30-Х - 40-Х РР. ХХ СТ. (ЗА
СПОГАДАМИ Й. МІЛЛЕРА)

Федотов Нікіта, Савченко Вікторс.229

ДІЯЛЬНІСТЬ РУМУНСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ БЕЗПЕКИ В ОДЕСІ
ПІД ЧАС ОКУПАЦІЇ (1941-1944)

Филипенко Артемс.237

ПРОСТИТУЦІЯ ЯК ФОРМА ДЕВІАЦІЇ У П.ОЛТАВСЬКОМУ
ПОВСЯКДЕННІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ 1940-Х РОКІВ

Фісун Євгенійс.244

СТАН ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ ОДЕСИ У
ПЕРІОД РУМУНСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ МІСТА У ЧАСИ ДРУГОЇ
СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Холопов Данійлс.250

Олена Томчаковська, здобувач першого
рівня вищої освіти Одеського національного
морського університету, м. Одеса

Олександр Осипенко, к.і.н.,
завідувач кафедри Соціальних та
гуманітарних дисциплін Одеського
національного морського університету,
м. Одеса

СУЧАСНИЙ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРЕНЛАНДІЇ

Анотація. У наукових тезах конференції комплексно досліджено сучасний державно-правовий статус Гренландії як автономної складової Королівства Данія. Проаналізовано історичні передумови формування автономії, конституційно-правові засади, систему органів влади та розмежування компетенції між Гренландією і Данією. Особливу увагу приділено міжнародно-правовому становищу, участі у зовнішніх відносинах і закріпленому праву на самовизначення. Визначено ключові особливості моделі автономії та перспективи набуття повної державної незалежності.

Ключові слова: Гренландія, автономія, Королівство Данія, право на самовизначення, суверенітет.

Сучасний державно-правовий статус Гренландії є унікальним прикладом поєднання елементів внутрішнього самоврядування та зовнішнього суверенітету в межах складної держави. Гренландія не є незалежною державою у розумінні міжнародного права, однак має широкі повноваження автономії в межах Королівства Данія. Її правове становище сформувалося внаслідок тривалої еволюції від колоніальної залежності до самоврядної політико-правової одиниці.

Актуальність дослідження зумовлена посиленням процесів децентралізації, розвитку автономій та реалізації права народів на самовизначення, що робить гренландський кейс важливим для порівняльного конституційного та міжнародного права.

Сучасний державно-правовий статус Гренландії сформувався внаслідок тривалого історичного розвитку, що включав колоніальний період, інтеграцію до складу Королівства Данії та поступове розширення автономії. Прийняття законів про самоврядування 1979 та 2009 років стало ключовим етапом у формуванні сучасної системи політичного управління островом.

Сьогодні Гренландія є автономною територією у складі Данського королівства з широкими повноваженнями у сфері внутрішньої політики, економіки та культурного розвитку. Водночас певні сфери, зокрема оборона, зовнішня політика та валютна система, залишаються під юрисдикцією центральної влади Данії. Така модель управління забезпечує поєднання політичної автономії з гарантіями міжнародної стабільності та безпеки.

Сучасна система управління Гренландії ґрунтується на принципах демократії, розподілу влади та представництва інтересів населення. Органи влади функціонують відповідно до законодавства про самоврядування та Конституції Данії, що створює правову основу для діяльності місцевих політичних інститутів.

Система органів влади Гренландії сформована відповідно до положень законодавства про самоврядування і передбачає існування законодавчої та виконавчої гілок влади, що здійснюють управління внутрішніми справами автономної території. Ці інститути забезпечують реалізацію політики у сферах економіки, соціального розвитку, культури та природокористування.

Центральним органом законодавчої влади є парламент Гренландії – Inatsisartut. Він обирається населенням острова на демократичних виборах і виконує функції прийняття законів, затвердження бюджету та контролю діяльності уряду. Парламент також відіграє важливу роль у визначенні напрямів соціально-економічного розвитку регіону та формуванні політичної стратегії автономії.

До основних повноважень парламенту належать:

- прийняття законів з питань внутрішньої політики;
- затвердження державного бюджету Гренландії;
- контроль за діяльністю уряду;
- визначення напрямів розвитку економіки та соціальної сфери.

Виконавчу владу здійснює уряд Гренландії – Naalakkersuisut, який формується парламентом. Головою уряду є прем'єр-міністр, який координує діяльність міністерств та відповідає за реалізацію державної

політики. Уряд забезпечує виконання законів, розробляє економічні програми розвитку та здійснює управління природними ресурсами.

Як зазначає дослідник Йонссон І., особливістю системи управління Гренландії є поєднання автономних інститутів з елементами державної системи Данії. Наприклад, на острові діє представник датської корони – верховний комісар, який виконує функції зв'язку між урядом Данії та органами влади Гренландії [1, с. 9]

Крім центральних органів влади, важливу роль у системі управління відіграють муніципальні органи. Місцеве самоврядування здійснюється через муніципальні ради, які відповідають за розвиток інфраструктури, освіти, соціальних програм та місцевої економіки. Така система дозволяє забезпечити ефективне управління територіями та врахування інтересів місцевих громад.

Сучасна модель управління Гренландії характеризується високим рівнем автономії у внутрішніх справах. Місцеві органи влади мають значні повноваження у сфері економічної політики, природокористування та соціального розвитку. Дослідник Генріх Є акцентує, що водночас важливі стратегічні питання, пов'язані із зовнішньою політикою та обороною, залишаються під контролем Данії, що відповідає положенням законодавства про самоврядування [2, с. 507].

Таким чином, система органів влади Гренландії поєднує демократичні принципи управління з особливостями автономного статусу території. Вона забезпечує ефективне функціонування політичних інститутів, сприяє розвитку місцевого самоврядування та створює правові умови для подальшого зміцнення політичної самостійності острова.

Сучасний державно-правовий статус Гренландії характеризується особливою моделлю розподілу повноважень між органами влади автономної території та центральними органами державної влади Королівства Данії. Така система сформувалася внаслідок тривалого процесу політичних реформ, кульмінацією якого стало ухвалення Закону про розширене самоврядування 2009 року.

Як зазначає дослідник Гад У. П., згідно із законодавством про самоврядування, більшість внутрішніх політичних і соціально-економічних питань перебуває у компетенції органів влади Гренландії. До таких сфер належать освіта, культура, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, управління природними ресурсами, екологічна політика та розвиток місцевої економіки. Місцевий парламент і уряд мають

право ухвалювати законодавчі акти та формувати державну політику у цих сферах [3, с.50].

Особливо важливим елементом автономії є право управління природними ресурсами. Закон про самоврядування 2009 року надав уряду Гренландії повноваження контролювати видобуток корисних копалин, нафтових та газових ресурсів. Це дозволяє острову формувати власну економічну стратегію та залучати іноземні інвестиції у розвиток видобувної галузі.

Водночас певні сфери залишаються у компетенції центральної влади Данії. До них належать: зовнішня політика та дипломатичні відносини; оборона та безпека; валютна система; конституційні питання.

Таке розмежування повноважень пояснюється необхідністю забезпечення міжнародної стабільності та гарантій безпеки автономної території. Данія також продовжує надавати фінансову підтримку Гренландії у вигляді бюджетних субсидій, що становлять значну частину доходів місцевого бюджету.

Важливим елементом взаємодії між сторонами є механізм політичного діалогу та консультацій. Органи влади Гренландії беруть участь у формуванні позиції Данії щодо арктичної політики та міжнародних угод, які можуть впливати на інтереси острова. Це дозволяє враховувати специфіку регіону та забезпечувати баланс інтересів між автономною територією і центральною владою.

Таким чином, сучасна модель розподілу повноважень між Гренландією та Данією є прикладом гнучкої системи автономного управління, яка поєднує елементи політичної самостійності з гарантіями державної підтримки та міжнародної стабільності.

Питання можливого набуття незалежності Гренландії є однією з найважливіших тем сучасних політичних дискусій як на самому острові, так і у межах Королівства Данії. Розширення автономії, яке відбулося у 2009 році, створило правові передумови для потенційного проголошення незалежності у майбутньому.

Закон про самоврядування визнає право населення Гренландії на самовизначення відповідно до принципів міжнародного права. Якобсен У та Х. Ларсен зазначили, що це означає, що у разі проведення відповідного референдуму та підтримки більшості громадян острів може ініціювати процес набуття державної незалежності [4, с. 18].

Одним із головних факторів, що впливає на перспективи незалежності, є економічна ситуація. Економіка Гренландії значною

мірою залежить від рибальства та фінансової підтримки Данії. Бюджетні субсидії з боку данського уряду становлять важливу частину державних доходів острова, що створює певну економічну залежність,

Водночас значний потенціал для економічного розвитку пов'язаний із природними ресурсами Арктики. Гренландія володіє великими запасами корисних копалин, рідкісноземельних металів та енергетичних ресурсів. Їх освоєння може стати важливим джерелом доходів та сприяти зміцненню економічної самостійності острова.

Ще одним важливим фактором є геополітичне значення Гренландії. Завдяки своєму розташуванню в Арктичному регіоні острів відіграє важливу роль у міжнародній політиці та безпеці. Це зумовлює зацікавленість різних держав у співпраці з Гренландією та створює додаткові можливості для розвитку її міжнародних відносин.

Разом з тим питання незалежності залишається складним і багатограним. Воно пов'язане не лише з економічними, але й з політичними та соціальними аспектами. Як проаналізував та зазначив дослідник Х. Ларсен, частина населення підтримує ідею повної незалежності, тоді як інші громадяни вважають більш доцільним збереження автономного статусу у складі Данії, що забезпечує економічну стабільність та міжнародні гарантії безпеки [5].

Таким чином, перспективи незалежності Гренландії залежать від комплексу факторів, серед яких важливу роль відіграють економічний розвиток, політична стабільність та міжнародна ситуація в Арктичному регіоні. Незалежно від подальшого розвитку подій, сучасна система автономії вже створила умови для активної участі Гренландії у вирішенні власних політичних та економічних питань.

Отже, сучасна система управління Гренландії ґрунтується на принципах демократичного врядування та розподілу влади. Парламент і уряд здійснюють управління внутрішніми справами автономної території, тоді як центральна влада Данії забезпечує міжнародне представництво та безпеку регіону. Така модель поєднує елементи автономії з інституційною підтримкою з боку держави.

Окрему увагу у дослідженні приділено перспективам політичного розвитку Гренландії. Встановлено, що сучасне законодавство визнає право населення острова на самовизначення, що створює правові передумови для можливого набуття незалежності у майбутньому. Разом з тим реалізація цього сценарію значною мірою залежить від економічних факторів, зокрема розвитку природних ресурсів та зменшення фінансової залежності від Данії.

Отже, сучасний державно-правовий статус Гренландії є результатом поступової еволюції політичних інститутів та трансформації колоніальної системи управління у модель широкої автономії. Досвід розвитку Гренландії демонструє можливість поєднання політичної самостійності регіону з інституційною підтримкою держави та може розглядатися як приклад ефективної моделі автономного управління у сучасному міжнародному праві.

Список використаних джерел

1. Jónsson I. From Home Rule to Independence – New Opportunities for a New Generation in Greenland. In: H. Petersen, B. Poppel (eds.), *Dependency, Autonomy, Sustainability in the Arctic*. Aldershot-Brookfield, USA: Ashgate Publishing, 1999. P. 25. URL: https://dlwqtxtslxzle7.cloudfront.net/89744888/From_homerule_to_independence-libre.pdf (дата звернення 04.04.2026).
2. Heinrich J. *Greenland: From Colony to Self-Government, 1721–2021*. Cambridge: Cambridge University Press, 2023. С. 487-509. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/abs/cambridge-history-of-the-polar-regions/greenland-from-colony-to-self-government-17212021/7C51D8344B81E6D155A004C388140221> (дата звернення 14.03.2026).
3. Gad U.P. *National Identity Politics and Postcolonial Sovereignty Games. Greenland, Denmark, and the European Union*. Copenhagen: Museum Tusulanum Press, 2016. P. 152. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=fY-aDgAAQBAJ> (дата звернення 04.04.2026).
4. Jakobsen U., Larsen H. The development of Greenland's self-government and independence in the shadow of the unitary state. *The Polar Journal*. 2024. №14 (3). P.1-19. URL: https://www.researchgate.net/publication/379987537_The_development_of_Greenland's_self-government_and_independence_in_the_shadow_of_the_unitary_state (дата звернення 04.04.2026).
5. Larsen H. *Greenland's Self-Government within the Danish Realm*. Copenhagen: University of Copenhagen, 2023. URL: <https://researchprofiles.ku.dk/en/publications/greenlands-self-government-with-in-the-danish-realm-a-historical-i-2> (дата звернення 04.04.2026).

*Olena Tomchakovska,
Oleksandr Osypenko*

THE MODERN STATE AND LEGAL STATUS OF GREENLAND

Annotation. *The conference theses comprehensively examine the modern state and legal status of Greenland as an autonomous part of the Kingdom of Denmark. The historical prerequisites for the formation of autonomy, constitutional and legal foundations, the system of public authorities, and the division of competences between Greenland and Denmark are analyzed. Particular attention is paid to the international legal status, participation in external relations, and the established right to self-determination. The key features of the autonomy model and the prospects for achieving full state independence are identified.*

Keywords: *Greenland, autonomy, Kingdom of Denmark, right to self-determination, sovereignty.*

Електронне наукове видання

Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень: збірка наукових праць / за ред. О. П. Секерської. Одеса, 2026. 274 с.

Збірка наукових праць присвячена важливим проблемам історичної науки, які стосуються сучасних трендів досліджень історії та археології України. До неї увійшли дослідницькі нароби молодих вчених, аспірантів та здобувачів освіти першого – другого рівнів, які були оприлюднені на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень» 29 квітня 2026 року у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Видання розраховане на дослідників-істориків, викладачів, здобувачів освіти і усіх, хто цікавиться історією та культурою України.

Матеріали подано в авторській редакції

Макетування: Родіяд Д. О.

Дизайн обкладинки: Засоба К. І.

Одеса 2026